C/2024/2860

23.4.2024

Samenvatting van het besluit van de Commissie

van 25 mei 2023

waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de interne markt en de werking van de EER-overeenkomst

(Zaak M.10807 – Viasat / Inmarsat)

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2023) 3528)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(C/2024/2860)

Op 25 mei 2023 heeft de Commissie een besluit vastgesteld in een concentratiezaak op grond van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen [1]**, en met name artikel 8, lid 1, van die verordening. Een niet-vertrouwelijke versie van de volledige tekst van het besluit is in het Engels te vinden op de website van directoraat-generaal Concurrentie, op het volgende adres:** *https://competition-cases.ec.europa.eu/search*.

1. INLEIDING

(1) In het aangehechte besluit wordt de overname van Inmarsat Group Holdings Limited ("**Inmarsat**", Verenigd Koninkrijk) door Viasat, Inc. ("**Viasat**", of de "**aanmeldende partij**", VS) verenigbaar verklaard met de interne markt en de werking van de EER-overeenkomst, overeenkomstig artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 1, van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-overeenkomst. Viasat en Inmarsat worden hierna tezamen de "**partijen**" genoemd.

2. PROCEDURE

(2) Op 17 juni 2022 heeft de Europese Commissie (de "**Commissie**") een verwijzingsverzoek overeenkomstig artikel 22, lid 1, van de concentratieverordening ontvangen van de nationale mededingingsautoriteit van Spanje. Dit betrof de voorgenomen transactie waarbij Viasat over het geheel van Inmarsat uitsluitende zeggenschap zal verkrijgen in de zin van artikel 3, lid 1, punt b), van de concentratieverordening (de "**transactie**") [2].

(3) De nationale mededingingsautoriteiten van België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Nederland, Roemenië, Zweden en Noorwegen (hierna tezamen met Spanje de "**verwijzende staten**") hebben zich vervolgens aangesloten bij het verzoek van de nationale mededingingsautoriteit van Spanje.

(4) Op 26 juli 2022 heeft de Commissie besluiten doen uitgaan waarin zij instemde met de verwijzingsverzoeken van de verwijzende staten en besliste om de transactie te onderzoeken overeenkomstig artikel 22, lid 3, van de concentratieverordening (de "**artikel 22-besluiten**").

(5) Op 9 januari 2023 heeft de Commissie de aanmelding van de transactie overeenkomstig artikel 4 van de concentratieverordening ontvangen.

(6) Na het fase I-onderzoek kwam de Commissie tot de conclusie dat de transactie ernstige twijfel deed rijzen met betrekking tot de verenigbaarheid ervan met de interne markt en op 13 februari 2023 heeft zij een besluit vastgesteld om de procedure van artikel 6, lid 1, punt c), van de concentratieverordening in te leiden (het "**besluit overeenkomstig artikel 6, lid 1, punt c)**").

[1] PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1.
[2] Bekendgemaakt in *Publicatieblad van de Europese Unie* C 14 van 16.1.2023, blz. 7.

(7) Op 14 februari 2023 en op 20 februari 2023 heeft de Commissie een aantal essentiële documenten aan de aanmeldende partij verstrekt.

(8) Op 27 februari 2023 heeft de aanmeldende partij haar schriftelijke opmerkingen over het besluit overeenkomstig artikel 6, lid 1, punt c), ingediend (het "**antwoord op het besluit overeenkomstig artikel 6, lid 1, punt c)**").

(9) Op 7 maart 2023 en op 20 april 2023 hebben tussen de aanmeldende partij en de Commissie bijeenkomsten over de stand van zaken plaatsgevonden.

(10) Over het ontwerpbesluit zijn de lidstaten op 15 mei 2023 geconsulteerd tijdens een bijeenkomst van het Adviescomité voor concentraties, dat een gunstig advies heeft uitgebracht. De raadadviseur-auditeur heeft een gunstig advies over de procedure uitgebracht in zijn verslag dat op 3 mei 2023 is ingediend.

3. **DE PARTIJEN**

(11) **Viasat** is een Amerikaanse, beursgenoteerde onderneming (met notering op de NASDAQ), gevestigd in Carlsbad (California), die diensten voor twee-weg satellietcommunicatie aanbiedt. Viasat bezit en exploiteert vier geostationaire satellieten ("**GEO's**"). Daarnaast huurt Viasat capaciteit op satellieten van derde partijen. Viasat heeft drie kerndivisies: satellietdiensten, commerciële netwerken en overheidssystemen.

(12) **Inmarsat** is een niet-beursgenoteerde onderneming uit het Verenigd Koninkrijk, met hoofdkantoor in Londen, die wereldwijd diensten voor twee-weg satellietcommunicatie aanbiedt. Inmarsat bezit en exploiteert met haar vloot van vijftien GEO's drie eigen satellietnetwerken. De activiteiten van Inmarsat zijn georganiseerd in vier klantensegmenten: luchtvaart, zeevaart, ondernemingen en overheid.

(13) De transactie bestaat in de verwerving door Viasat van de uitsluitende zeggenschap over Connect Topco Limited ("**Connect Topco**"), de uiteindelijke moedermaatschappij van Inmarsat, overeenkomstig een verkoop- en aankoopovereenkomst (SPA) van 8 november 2021. Bij de voltooiing van de transactie zal Viasat 100 % van de aandelen en stemrechten van Connect Topco in handen hebben, en zo ook (middellijk) 100 % van de aandelen-Inmarsat. Daardoor zal Viasat uitsluitende zeggenschap over Inmarsat verkrijgen. Deze transactie is bijgevolg een concentratie in de zin van artikel 3, lid 1, punt b), van de concentratieverordening.

4. **BEVOEGDHEID VAN DE COMMISSIE**

(14) De transactie heeft geen Uniedimensie in de zin van artikel 1 van de concentratieverordening, aangezien de omzet van de partijen de drempels van artikel 1, lid 2, of artikel 1, lid 3, van de concentratieverordening niet bereikt.

(15) Op 26 juli 2022 heeft de Commissie de artikel 22-besluiten doen uitgaan en heeft zij de bevoegdheid gekregen om de effecten van de transactie te onderzoeken.

5. **DE RELEVANTE PRODUCTMARKTEN**

(16) Voor de beoordeling van de transactie zijn de volgende bedrijfsactiviteiten van de partijen relevant: i) Viasat en Inmarsat zijn beide actief in het aanbieden van satellietcapaciteit; ii) Viasat en Inmarsat zijn beide actief in het aanbieden van diensten voor breedband in-flight connectivity ("**IFC**") voor klanten in de commerciële luchtvaart (d.w.z. in-flight wifi voor passagiers aan boord van vliegtuigen), en iii) Viasat en Inmarsat zijn beide actief in de levering van IFC-diensten voor klanten in de zakelijke luchtvaart.

(17) Voor de beoordeling van de transactie is de Commissie van mening dat de relevante productmarkten waarschijnlijk de markten zijn voor:

i. het aanbieden van breedband satellietcapaciteit;

ii. het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart; en

iii. het aanbieden van IFC-diensten aan klanten in de zakelijke luchtvaart.

(18) Het marktonderzoek leverde geen doorslaggevende conclusies op ten aanzien van de vraag of de relevante productmarkten verder moeten worden gesegmenteerd ([3]), of zelfs deel uitmaken van een ruimere markt ([4]) dan de zo-even vermelde markten. De precieze afbakening van de productmarkt kan uiteindelijk echter worden opengelaten aangezien de transactie in geen van de plausibele marktafbakeningen de daadwerkelijke mededinging op significante wijze zou belemmeren.

6. **DE RELEVANTE GEOGRAFISCHE MARKTEN**

(19) Op basis van haar onderzoek is de Commissie tot de conclusie gekomen dat de markten voor het aanbieden van satellietcapaciteit (en potentiële segmenten daarvan, zoals het aanbieden van breedband satellietcapaciteit) en voor het aanbieden van IFC-diensten aan klanten in de zakelijke luchtvaart (en het potentiële segment voor grote zakenjets) wereldwijd in omvang zijn.

(20) Wat betreft de markt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart, was de Commissie van oordeel dat de relevante geografische markt waarschijnlijk mondiaal is. Ten behoeve van de beoordeling van de transactie kan het antwoord op de vraag of de markt ten minste EER-breed of mondiaal in omvang is, worden opengelaten aangezien de transactie in geen van de plausibele marktafbakeningen de daadwerkelijke mededinging op significante wijze zou belemmeren.

7. **BEOORDELING**

(21) In de volgende onderdelen van deze notitie worden de belangrijkste conclusies van de Commissie samengevat.

7.1. **Geen aanwijzingen voor een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale niet-gecoördineerde effecten op de markt voor het aanbieden van breedband satellietcapaciteit**

(22) In haar besluit komt de Commissie tot de bevinding dat transactie niet dreigt te leiden tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale niet-gecoördineerde effecten op de wereldmarkt voor het aanbieden van breedband satellietcapaciteit (en potentiële segmenten daarvan, alsmede de ruimere markt voor de levering van satellietcapaciteit), en met name om de volgende redenen.

(23) *Ten eerste*, de gecombineerde marktaandelen van de partijen blijven, wat capaciteit betreft, momenteel laag en zij zullen slechts beperkt toenemen (met een marktaandeel van [10-20] % voor Viasat en [0-5] % voor Inmarsat in 2022). Beide partijen verhuren slechts een klein aandeel (minder dan [20-30] %) van hun satellietcapaciteit aan downstream derde partijen, hetgeen aanzienlijk minder is dan hun concurrenten, en dit cijfer is dus waarschijnlijk een overschatting van de positie van de partijen op de zakelijke markt.

([3]) De mogelijke marktsegmenteringen die de Commissie heeft beoordeeld zijn: 1) voor het aanbieden van breedband satellietcapaciteit: de mogelijke segmentering: i) volgens bedrijfstaksegment van het downstream eindgebruik van de capaciteit; ii) in GEO en in non-geostationary orbit ("**NGSO**") / low earth orbit ("**LEO**") satellietcapaciteit; iii) in high-throughput satellieten ("**HTS**") en in non-HTS (breedband)-capaciteit, en iv) in Ka-band- en in Ku-band satellietcapaciteit; 2) voor het aanbieden van IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart: de mogelijke segmentering i) in korte- en in langeafstandsvluchten; ii) in Ku- en in Ka-band; iii) in GEO en in LEO-based IFC-oplossingen, en iv) in satelliettechnologie en in air-to-ground ("**ATG**") of hybride technologie; en 3) voor het aanbieden van IFC-diensten aan klanten in de zakelijke luchtvaart: de mogelijke segmentering i) volgens type vliegtuig en ii) volgens grootte van het toestel.

([4]) Voor het aanbieden van breedband satellietcapaciteit, is de Commissie nagegaan of de markt deel zou zijn van een eventuele ruimere markt voor het aanbieden van satellietcapaciteit (die zowel breedband als smalband omvat).

(24) *Ten tweede*, het is weinig waarschijnlijk dat de partijen in de nabije toekomst merkbare marktmacht zullen hebben, ondanks hun wat capaciteit betreft hogere marktaandelen in de nabije toekomst (met een marktaandeel van [50-60] % voor Viasat en [5-10] % voor Inmarsat in 2025). De markt wordt gekenmerkt door een aanzienlijk percentage reservecapaciteit, zodat die reservecapaciteit bij concurrenten de volledige door de partijen aan hun klanten verhuurde capaciteit ten minste [....]-maal overtreft (zowel vandaag als in de nabije toekomst). Daarom is de capaciteit van de partijen niet cruciaal, en lijkt de kans dus gering dat de nieuwe onderneming een aanmerkelijke mate van marktmacht zou hebben over haar bestaande of potentiële klanten.

(25) *Ten derde*, na de transactie blijven er voldoende geloofwaardige concurrenten over die een geloofwaardig alternatief zijn voor de nieuwe onderneming. Daarbij gaat het om bestaande exploitanten van zowel GEO- als LEO-satellietnetwerken, die nauwe concurrenten zijn van de partijen, zoals Echostar Corporation, Eutelsat, SES, Intelsat, Iridium, SpaceX, Telesat (Lightspeed) en OneWeb.

7.2. **Geen aanwijzingen voor een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale niet-gecoördineerde effecten op de markt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart**

(26) Op basis van haar diepgaande onderzoek is de Commissie tot de bevinding gekomen dat de transactie de daadwerkelijke mededinging niet op significante wijze zou belemmeren door horizontale niet-gecoördineerde effecten op de mondiale of EER-brede markt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart (en potentiële segmenten daarvan), met name om de volgende redenen.

(27) *Ten eerste*, met haar gecombineerde marktaandeel ([30-40] %, in termen van "committed aircraft", d.w.z. vliegtuigen met IFC of waarvoor installatie van IFC ingepland is) zou de nieuwe onderneming de mededinging op deze markt niet op significante wijze kunnen belemmeren, ondanks het feit dat dit het hoogste marktaandeel is. Na de transactie blijft er immers een aantal concurrenten met een significant aandeel op de markt, met als hoogste marktaandeel Intelsat met een aandeel van [20-30] % en Panasonic met een marktaandeel van [20-30] %.

(28) Voorts tekent de Commissie aan dat marktaandelen beperkte bewijskracht hebben in een opkomende markt zoals de markt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de commerciële luchtvaart, en met name in de EER waar de penetratiegraad voor IFC-diensten betrekkelijk laag is, waarbij evoluerende behoeften van passagiers en een voortdurende verbetering van het aanbod van concurrenten de cruciale concurrentieparameters steeds weer doen verschuiven. De Commissie is van oordeel dat het er, op basis van de uitkomsten van het marktonderzoek, naar uitziet dat de vraag van luchtvaartmaatschappijen significant gedifferentieerd is en dat de partijen geen bijzondere concurrentievoordelen hebben voor een gegeven reeks cruciale concurrentieparameters die hen van hun concurrenten zouden onderscheiden.

(29) Wat betreft de potentiële concurrentievoordelen van de partijen door verticale integratie, Ka-bandaanbod en een ruime reeks certificaten, heeft het fase-II-marktonderzoek het volgende duidelijk gemaakt:

i. Verticale integratie is niet noodzakelijk om op deze markt daadwerkelijk te kunnen concurreren, met name in het licht van het overaanbod aan satellietcapaciteit zowel vandaag als in de komende jaren, dat kan worden ingezet voor verschillende toepassingen of bedrijfssegmenten. Voorts kunnen IFC-aanbieders succesvol concurreren en tenders binnenhalen met gehuurde capaciteit en diverse IFC-aanbieders, waaronder Viasat en Intelsat (die verticaal geïntegreerd zijn), hebben met succes hun activiteiten uitgebouwd op basis van gehuurde capaciteit.

ii. IFC-diensten aanbieden via de Ka-band is niet noodzakelijk om daadwerkelijk te kunnen concurreren op de markt. Er is geen onbetwistbaar technisch of prestatievoordeel van de Ka-band vergeleken met de Ku-band. Beide frequenties hebben verschillende voor- en nadelen uit oogpunt van luchtvaartmaatschappijen, maar bieden uit oogpunt van passagiers vergelijkbare prestaties.

iii. Over een brede reeks certificaten beschikken, is noodzakelijk om daadwerkelijk te kunnen concurreren op de markt. Hoewel vele luchtvaartmaatschappijen bij een tender bestaande certificaten op prijs stellen, zijn line-fit- en retrofitcertificaten geen voorwaarde om te kunnen meedingen naar IFC-contracten of deze binnen te halen, zolang de bieder zich verbindt tot een strikt tijdschema om die certificaten te verkrijgen of een dergelijk tijdschema kan overleggen.

(30) *Ten tweede*, na de transactie blijft er een voldoende aantal geloofwaardige concurrenten over. De Commissie tekent aan dat de belangrijkste klanten van de partijen in de EER grote commerciële luchtvaartmaatschappijen zijn, waarvan de meeste een multi-sourcingbenadering hanteren. Op basis van de uitkomsten van het marktonderzoek kwam de Commissie tot de conclusie dat, voor de beoordeling van de transactie, Intelsat, Panasonic en Anuvu na de transactie elk een geloofwaardig alternatief vormen voor de nieuwe onderneming. Voorts is SpaceX beginnen mee te dingen naar IFC-contracten en, sinds het in 2022 op de markt is gekomen, heeft het al commerciële IFC-contracten met zes luchtvaartmaatschappijen binnengehaald. Hoewel momenteel niet zeker is wanneer SpaceX die contracten volledig zal uitvoeren, en of en in hoeverre SpaceX nog verder uitbreidt in de commerciële IFC-sector, zal SpaceX na de transactie bij IFC-tenders ten minste tegenwicht bieden voor de nieuwe onderneming, als het al niet in de komende drie jaar een geloofwaardig alternatief wordt voor de nieuwe onderneming.

(31) *Ten derde*, dit is een opkomende markt, met een aantal potentiële nieuwkomers. Met name Europa biedt aanzienlijke kansen aan bestaande concurrenten en nieuwkomers om IFC verder uit te rollen bij luchtvaartmaatschappijen met hoofdkantoor in Europa, en met name voor korteafstandsvluchten (vluchten binnen Europa). De penetratiegraad bij vliegtuigen voor de korte afstand bedraagt in Europa 24,4 %, tegenover 72,9 % in de Verenigde Staten, en bijna alle luchtvaartmaatschappijen die op het marktonderzoek van de Commissie hebben gereageerd, verwachten dat de vraag naar IFC-diensten de komende drie jaar zal toenemen. Zowel LEO- als GEO-exploitanten zijn bezig te investeren om hun capaciteit op een aantal manieren uit te breiden, onder meer via de lancering van nieuwe satellieten of via partnerschappen met aanbieders van satellietdiensten die actief zijn in de levering van IFC-diensten (onder meer voor het aanbieden van hybride GEO/LEO IFC-oplossingen). Een aantal potentiële nieuwkomers heeft publiek zijn voornemen aangekondigd om de markt te betreden. Daarom acht de Commissie het waarschijnlijk dat de komende drie jaar dan misschien geen toetreding, maar ten minste toch partnerschappen met potentiële nieuwkomers zullen plaatsvinden.

7.3. **Geen aanwijzingen voor een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale niet-gecoördineerde effecten op de markt voor het aanbieden van IFC-diensten aan klanten in de zakelijke luchtvaart**

(32) In haar besluit komt de Commissie tot de bevinding dat de transactie niet dreigt te leiden tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van horizontale niet-gecoördineerde effecten op de wereldmarkt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten aan klanten in de zakelijke luchtvaart (en het potentiële segment voor grote zakenjets), en met name om de volgende redenen.

(33) *Ten eerste*, het gecombineerde marktaandeel van de nieuwe onderneming is laag. Er blijft een aantal concurrenten met hogere marktaandelen over, met als grootste Iridium Communications met een marktaandeel van [40-50] % en Gogo Business Aviation met een marktaandeel van [30-40] %. Voorts zou, op het mondiale niveau van de markt voor het aanbieden van breedband IFC-diensten voor grote zakenjets, het aandeel van de nieuwe onderneming laag blijven, met een gecombineerd marktaandeel van [30-40] %. De nieuwe onderneming zou nog steeds kleiner zijn dan Gogo, dat een marktaandeel van [60-70] % heeft.

(34) *Ten tweede*, na de transactie blijven er voldoende geloofwaardige concurrenten over die een geloofwaardig alternatief zijn voor de nieuwe onderneming. De uitkomsten van het marktonderzoek hebben bevestigd dat concurrenten zoals Iridium Communications, Gogo, SES (Luxstream), IDAIR, Intelsat (FlexExec), Smart Sky en SpaceX nauwe concurrenten van de partijen zijn.

(35) *Ten derde*, de vermelde disruptieve marktomstandigheden die thans bestaan voor IFC voor de commerciële luchtvaart, gelden evenzeer voor IFC-diensten voor de zakelijke luchtvaart, met inbegrip van de concurrentievoordelen voor de nieuw toetredende NGSO's/LEO's, zoals geringere latentie, grotere netwerkdichtheid en veerkracht, bijna wereldwijde dekking en lagere kosten. Voorts is de markt zeer dynamisch en zal hij in de toekomst ingrijpende wijzigingen ondergaan. Daarnaast is de verwachting dat het totale aantal geconnecteerde grote zakenjets zal toenemen – van minder dan 4 500 per ultimo 2021 tot meer dan 12 000 tegen 2031. Daarom acht de Commissie het waarschijnlijk dat de komende drie jaar dan misschien geen toetreding, maar ten minste toch partnerschappen met potentiële nieuwkomers zullen plaatsvinden.

7.4. **Conclusie**

(36) De conclusie van het besluit is derhalve dat de aangemelde concentratie geen ernstige twijfel doet rijzen ten aanzien van de verenigbaarheid ervan met de interne markt.

8. **CONCLUSIE**

(37) In het aangehechte besluit wordt geconcludeerd dat de voorgenomen concentratie niet tot gevolg zal hebben dat de daadwerkelijke mededinging op de interne markt of op een wezenlijk deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

(38) Bijgevolg wordt in het besluit voorgesteld de concentratie verenigbaar te verklaren met de interne markt, overeenkomstig artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 1, van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-overeenkomst.